Länsstyrelsen Örebro län

Beslut

Datum
2025-11-12

Diarienummer
7364-2021

Enligt sändlista

Beslut om geografisk utvidgning av naturreservatet Knuthöjdsmossen i Hällefors kommun

Länsstyrelsen i Örebro län förklarar det område vilket avgränsats på beslutskartan i detta beslutsdokument som naturreservat. Reservatets exakta gränser framgår av den slutliga utmärkningen i fält.

Reservatsområdet utgör utvidgning till naturreservatet Knuthöjdsmossen, inrättat av Länsstyrelsen 1973-06-07 (diarienummer 11.111-1284-71) och ändrat 2023-12-06 (diarienummer 511-5428-2023).

För denna tillkommande del av naturreservatet Knuthöjdsmossen ska syfte, skäl och föreskrifter som anges nedan gälla.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft 2025-11-12. Enligt samma bestämmelse gäller ordningsföreskrifterna omedelbart även om de överklagas.

Syftet med naturreservatet

Syftet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftsliv samt att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Områdets naturskogar, sandbarrskogar, våtmarker samt områdets geomorfologi och hydrologi och dess biologiska mångfald ska bevaras. Här avses särskilt områdets sjöfåglar och våtmarksfåglar. Häckfågelfaunan ska skyddas och dess livsmiljöer återskapas.

Syftet ska tillgodoses genom att skogsmark, myr och övriga naturtyper med dess flora och fauna utvecklas fritt genom intern dynamik och andra naturliga processer. Borttagande av igenväxningsvegetation på våtmark och igenläggning av diken kan utföras. Åtgärder som hindrar förekomsten av främmande träd och buskar kan utföras. Lämpliga åtgärder kan vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv, samt för att undvika störningar på djurlivet och onödigt slitage.

Föreskrifter för naturreservatet

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att

1. utföra något slag av skogsavverkning eller skogsvårdsåtgärd, såväl som att fälla enstaka träd eller buskar samt att samla ihop, föra bort eller upparbeta döda stående eller liggande träd eller delar av träd,
2. så eller plantera träd och buskar,
3. borra, gräva, spränga, schakta, markbereda eller utföra annan mekanisk bearbetning av mark, block eller berg, eller bedriva täkt av något slag, utfylla, tippa, eller anordna upplag,
4. dika, rensa dike, kulvertera dike, dämma, avleda vatten eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållanden,
5. anlägga väg, stig, led eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster,
6. uppföra byggnad eller annan anläggning,
7. utöka befintlig byggnad eller anläggning,
8. dra fram ledning i mark, vatten eller luft, eller gräva ned befintlig luftledning,
9. kalka mark, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, gödselmedel eller andra preparat,
10. plantera in för området främmande växt- eller djurart, eller individ från ortsfrämmande population,
11. uppföra jakttorn, röja siktgator för jakt eller stödutfodra vilt,
12. vidtaga fiskevårdsåtgärder av något slag,
13. bedriva jakt på fåglar.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla

1. Utmärkning och underhåll av naturreservatets gränser.
2. Underhåll av parkeringsplats för minst 10 personbilar vid Krokborns-parken enligt beslutskarta.
3. Anläggande av vandringsled enligt beslutskarta.
4. Underhåll av vandringsled och rastplats enligt beslutskarta.
5. Uppsättning och underhåll av informationstavlor vid platser som markeras på beslutskarta.
6. Avverkning eller på annat sätt borttagande av exotiska träd och buskar till exempel contortatall, lärk och ädelgran.
7. Igenläggning eller proppning av diken.
8. Undersökning och dokumentation av mark- och vattenförhållanden, vegetation samt växt-, svamp- och djurliv i uppföljningssyfte.

9. Borttagande av vegetation, småskalig bränning eller bränningsliknande åtgärder för att åstadkomma sandblottor i sandbarrskog.
10. Insådd av mosippa från närbelägna populationer.
11. Fällning eller beskärning av enstaka träd längs vägar, reservatsgränser, byggnader och vid anläggningar för friluftslivet, för att undvika skador på människor eller anläggningar.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998: 1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera om rätten att färdas och vistas samt om ordningen i övrigt i naturreservatet

Det är förbjudet att

1. borra, hacka, spränga, gräva, rista, måla eller på annat sätt skada berg, jordytan, sten eller att flytta eller bortföra sten, grus eller sand,
2. framföra motordrivet fordon annat än på för trafik allmänt upplåten bilväg,
3. fälla, bortföra eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar,
4. elda annat än medhavd eller av förvaltaren tillhandahållen ved,
5. skada vegetationen i övrigt till exempel genom att gräva upp växter såsom ris, gräs, örter, mossor eller lavar,
6. cykla eller rida annat än på bilväg och anvisad parkeringsplats,
7. framföra motordrivet fordon, även terränggående fordon, annat än på bilväg och anvisad parkeringsplats,
8. medvetet störa djurlivet till exempel genom att klättra i boträd, uppehålla sig vid bebodda lyor eller störa smålom vid häckplats,
9. fiska,
10. tälta,
11. beträda mark utanför markerade leder mellan den 1 april och den 1 september i område som är rastrerat tillträdesförbud i beslutskarta,
12. utan länsstyrelsens tillstånd sätta upp permanent tavla, skylt, affisch eller att snitsla spår,
13. utan länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserad tävling eller övning, lägerverksamhet eller liknande organiserad verksamhet som kan störa djurlivet eller påverka naturtyperna negativt.

Undantag från föreskrifterna enligt 7 kap. §§ 5 och 30 miljöbalken

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för:

a) förvaltaren av naturreservatet att utföra de åtgärder som krävs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna enligt 7 kap. 6 § miljöbalken,

b) förvaltaren av naturreservatet, eller den förvaltaren utser, att framföra motorfordon i terräng om det krävs för att genomföra de åtgärder som framgår av föreskrifterna enligt 7 kap. 6 § miljöbalken,
c) förvaltaren av naturreservatet, eller den förvaltaren utser, att i uppföljningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv, luft-, mark- och vattenförhållanden inom naturreservatet,
d) personal inom den statliga rovdjursförvaltningen att framföra motordrivet fordon på snöbeklädd mark i samband med rovdjursinventeringar,
e) personal inom i sjukvårds-, polis- eller räddningstjänst att framföra motordrivet fordon i terräng i samband med insatser, anmälan om sådana åtgärder ska om möjligt göras till Länsstyrelsen i förväg, annars snarast efter genomförandet,
f) rättighetshavare att utföra normalt underhåll av befintlig bilväg med tillhörande anläggningar i direkt anslutning till väg, i enlighet med nyttjanderätt som är gällande när detta beslut träder i kraft,
g) ledningsägare att underhålla anläggningar i enlighet med de rättigheter som är gällande när detta beslut träder i kraft under förutsättning att
   - inga gamla träd som slutat växa på höjden avverkas i förebyggande syfte,
   - fällda granar barkas för att undvika utbrott av granbarkborre,
h) rättighetshavare att transportera ut fälld älg, hjort, björn eller vildsvin med fordon som inte ger långsiktigt bestående skador på mark eller vegetation eller orsakar skador som riskerar att förorena vattenmiljön,
i) rättighetshavaren, idag Ovako Sweden AB, att använda och underhålla befintlig grusväg till Svartälven med tillhörande båtiläggningsplats, samt att använda och underhålla dike enligt karta i detta beslut, samt att använda och underhålla befintliga provtagningspunkterna Utl1, Y6 och Rb9102 som anges i karta i detta beslut och även att använda och underhålla befintlig väg till provtagningspunkt Y6,
j) rättighetshavare att efter Länsstyrelsens tillstånd dra fram ny markkabel för el längs vägen som är markerad på beslutskartan i

detta beslut för att ansluta solenergipark med tillhörande anläggningar,

k) rättighetshavare att iordningställa skidspår på snötäckt mark längs slinga som visas i beslutskarta, utan att orsaka skada på mark eller vegetation,

l) Föreningen Krokborns vänner att nyttja befintlig parkeringsplats väster om Krokbornsparken för arrangemang och vid uthyrning, samt att stänga av del av denna med bommar, samt att underhålla befintlig anslagstavla på parkeringen.

Fastställande av skötselplan

Fastställande av skötselplan för det utvidgade reservatsområdet görs inte inom ramen för detta ärende.

Skälen för beslutet – reservatets prioriterade bevarandevärden

De skäl för reservatets bildande som angavs i bildandebeslutet 1973 är giltiga även för detta tillkommande område. Utöver de skäl som anges i beslutet från 1973 så ska naturreservatet utvidgas av följande skäl.

Det utvidgade området är prioriterat för skydd enligt den nationella myrskyddsplanen, eftersom området utgörs av våtmark av högsta naturvärdesklass. Våtmarken omges till övervägande del av äldre skog med höga interna naturvärden knutna till sandbarrskog, barrskog med hög bonitet och barrnaturskog med lövinslag. En hög andel av skogen inom reservatsområdet utgörs av skogstyper som är högt prioriterade för bevarande enligt den nationella strategin för formellt skydd av skog och reservatsområdets stora sammanlagda yta, av skogs- respektive våtmarksmiljöer, ökar sannolikheten för att dess naturvärden och biologiska mångfald ska kunna bevaras långsiktigt.

Beskrivning av ärendet

Naturreservatet Knuthöjdsmossen inrättades år 1973. En komplettering av syfte och föreskrifter, med bland annat tillträdesförbud delar av året, gjordes 2023 (diarienummer 511-5428-2023). Föreliggande förslag till utvidgning av naturreservatet Knuthöjdsmossen ingår i den reviderade nationella myrskyddsplan som fastställdes av Naturvårdsverket år 2007. Dialog om utvidgning av naturreservatet inleddes med dåvarande ägaren Bergvik Skog AB 2006, i samband med revideringen av den nationella planen. Under 2024 slöts överenskommelse om intrångsersättning mellan Länsstyrelsen och nuvar-

ande ägaren Hällefors Tierp Skogar AB, till grund för utvidgning av naturreservatet.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen gör samma bedömning som i ursprungsbeslutet. Utöver det bedömer vi att de särskilda naturvärden som framkommit om reservatsområdet kräver ett ändamålsenligt och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan endast tillgodoses genom bildande av naturreservat.

Förutsättningarna att bevara och stärka områdets biologiska mångfald och värdefulla livsmiljöer bedöms som goda under förutsättning att förvaltningsinriktningen i detta beslut följs.

På mossen häckar flera rödlistade fågelarter. Länsstyrelsen har tidigare bedömt att störningar från besökare under häckningstid är ett problem för vissa fågelarter. För att uppnå syftet och bevara områdets markhäckande våtmarksfåglar är det därför motiverat med tillträdesförbud för allmänheten på delar av Knuthöjdsmossen under häckningssäsong. Genom markerade leder över mossen tillgodoses allmänhetens möjligheter att uppleva mossen och dess flora och fauna, samtidigt som störningar på häckande fåglar minimeras genom att besökare kanaliseras till fasta leder. Det har visat sig att störningar på häckande våtmarksfåglar kan minskas på detta sätt.

Miljökvalitetsmål, agenda 2030 och ekosystemtjänster

Reservatsbeslutet följer Naturvårdsverkets riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd. Beslutet är också i överensstämmelse med de av riksdagen antagna miljökvalitetsmålen samt Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden. Skyddet av Knuthöjdsmossen bidrar till miljömålen Levande skogar, och Ett rikt växt- och djurliv, Myllrande våtmarker, Levande sjöar och vattendrag samt Begränsad klimatpåverkan.

Genom bildande av naturreservat stärks skyddet av Natura 2000-områdena SE0240036 Hammarmossen och SE0240037 Knuthöjdsmossen vilka syftar till att skydda livsmiljötyperna högmossar (7110), myrsjöar (3160) och taiga (9010).

Naturreservatet bidrar även till att andra livsmiljöer och arter som är av unionsintresse når eller bibehåller gynnsam bevarandestatus, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning om restaurering av natur och om ändring av förordning, EU 2022/869.

Naturreservatet bidrar också till att uppfylla två av delmålen i FN:s globala hållbarhetsmål, agenda 2030. Dessa delmål är 6.6 skydd och återställande av vattenrelaterade ekosystem och delmål 15.5 hejdad förlust av biologisk mångfald.

Naturreservatet bidrar även till skyddet av ekosystem vars funktioner är viktiga för upprätthållande av de ekosystemtjänster vårt samhälle är beroende av.

Lämplig användning av markområden

Beslutet strider inte mot någon kommunal detaljplan eller annan områdesbestämmelse enligt plan- och bygglagen. Beslutet strider inte heller mot någon kommunal översiktsplan.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i Miljöbalken.

Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen enligt den information Länsstyrelsen inhämtat från Bergsstaten.

Utvidgningen av Knuthöjdsmossens naturreservat följer den nationella myrskyddsplanen, fastställd av Naturvårdsverket 2007.

Intresseprövning

Beslutet om naturreservat innebär inskränkning i den enskildes rätt att använda mark och vatten. I en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen bedömer Länsstyrelsen att dessa inskränkningar inte går längre än vad som krävs för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses.

Beslutets påverkan på allemansrätten

Reservatsbeslutet innehåller ordningsföreskrifter (C-föreskrifter) som bland annat begränsar allemansrätten. Länsstyrelsens bedömning är att konsekvenserna för allmänheten är försumbara. Därför saknas det skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Fastställande av skötselplan

Länsstyrelsen bedömer att det är lämpligt att fatta beslut om bildande av naturreservat innan en skötselplan tas fram och att det finns särskilda skäl att avvakta med detta. Ett skäl är att markåtkomsten för området ännu inte är helt avslutad. Ytterligare fastighetsägare har visat intresse för att ingå ersättningsavtal för bildande av naturreservat på sina fastigheter. Ett annat skäl är att Länsstyrelsen framöver avser att inkludera naturreservatet Saxeknut i Knuthöjdsmossens naturreservat. Skötselplanen fastställs därför först efter att markåtkomsten slutförts.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Bestämmelser om skydd för naturen finns i 7 kap. miljöbalken (MB) och i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera (FOM).

Enligt 7 kap. 4 § MB får Länsstyrelsen förklara ett mark- eller vattenområde som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB första stycket ska skälen för beslutet anges. Enligt samma paragraf andra stycket ska ett beslut om att bilda naturreservat ange de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Dessa inskränkningar framgår av reservatets A-föreskrifter.

Enligt 7 kap. 25 § MB ska en inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som ett beslut om naturreservat innebär, inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Enligt 7 kap. 6 § MB får Länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla de åtgärder som behövs för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses. Dessa åtgärder framgår av reservatets B-föreskrifter.

Enligt 7 kap. 30 § MB och 22 § FOM får Länsstyrelsen meddela föreskrifter om rätten att färdas och vistas samt om ordningen i övrigt i området om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Dessa föreskrifter framgår av reservatets C-föreskrifter.

Enligt 3 § FOM ska Länsstyrelsen fastställa en skötselplan för naturreservatet.

Enligt 7 kap. 8 § MB får ett beslut om bildande av naturreservat inte strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900).

Bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden finns i 3 och 4 kap. MB.

I 3 kap. MB finns de grundläggande hushållningsbestämmelserna som handlar om lämplig användning av markområden. Hushållningsbestämmelserna ska främja väl genomtänkta avvägningar mellan olika önskemål om att utnyttja marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. I kapitlet anges vilka allmänna intressen som särskilt ska beaktas vid sådana avvägningar för att en god hushållning med mark- och vattenområden ska uppnås.

I 4 kap. MB anges geografiska områden som är av riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena. I detta reservat är det Natura 2000-området Knuthöjdsmossen som är utpekat riksintresse enligt kap 4. Syftet med bestämmelserna är att skydda dessa värden mot exploate-

ringsföretag och andra ingrepp i miljön som påtagligt kan skada områdenas bevarandevärden.

Enligt 3 § förordning (2024:183) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet, inför beslut om föreskrifter genomföra en konsekvensutredning av regelgivning. Men enligt 4 § i samma förordning får en myndighet i vissa fall besluta om att en konsekvensutredning inte behöver tas fram om det saknas skäl. En sådan bedömning ska dokumenteras och skälen för bedömningen anges.

Enligt 7 kap. 28 § MB får regeringen förklara ett naturområde som särskilt skyddsområde, om området enligt direktiv 2009/147/EG är särskilt betydelsefullt för skyddet av vilda fåglar. Ett område som enligt artikel 4.4 i direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom rådets direktiv 2006/105/EG Not 4, har valts ut som ett område av intresse för unionen ska av regeringen förklaras som särskilt bevarandeområde.

Särskilt skyddsområde och särskilt bevarandeområde benämns med ett samlat begrepp ”Natura 2000-områden”.

Remisshantering

Ärendet har varit föremål för remissbehandling. Sakägare och övriga remissinstanser har beretts möjlighet att yttra sig över förslag till beslut.

Samråd har skett med Hällefors kommun.

Information om naturreservatet

Namn	Knuthöjdsmossens naturreservat
NVR-id	200195
Natura 2000-område	SE0240037 Knuthöjdsmossen
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat
Huvudavrinnings-område	Göta älv
Ytvattenförekomst ID	SE0240037
Vattenskyddsområde	Vattenskyddsområde Jeppetorp är beläget i närheten, cirka 80 meter från södra delen av det utökade reservatsområdet.
Lägesbeskrivning	Cirka 2 kilometer väster om Hällefors tätort
Fastigheter	Del av Knuthöjden 1:2 och 1:4, del av Sax-hyttan 1:53, del av Sångshyttan FS:2 och del av Hällefors 9:1 i Hällefors kommun
Markägare	Hällefors Tierp Skogar AB
Rättigheter	Jakt, ledningsrätter, provtagnings-punkter, parkeringsplats med mera
Areal	Tillkommande yta är 350 hektar. Naturreservatets totalareal blir 448 hektar efter utvidgning, varav cirka 150 hektar produktiv skogsmark.
Naturtyper	För den tillkommande delen: Skog cirka 200 hektar, våtmark cirka 135 hektar, vatten cirka 12 hektar, annan mark cirka 3 hektar.
Prioriterade livs-miljöer enligt livsmiljödirektivet	Högmossar (7110), myrsjöar (3160), västlig taiga (9010), näringsrik granskog (9050) och åsbarrskog (9060)

Prioriterade arter enligt livsmiljö-direktivet och fågeldirektivet	Smålom (A001), kricka (A052), trana (A127), ljungpipare (A140), grönbena (A166), storspov (A786), spillkråka (A236), mindre hackspett (A869), orre (A409), talltita (A492), grönsångare (A314), svartvit flugsnappare (A322) och sävsparv (A381)
Förvaltare av reservatet	Länsstyrelsen i Örebro län

Du kan överklaga beslutet. Se bilaga 1 med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av vikarierande landshövding Anneli Hulthén, med naturvårdshandläggare Emil Pagstedt Andersson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också naturvårdshandläggare Michael Andersson, enhetschef Erika Andersson och länsjurist Madelene Stillnert medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning

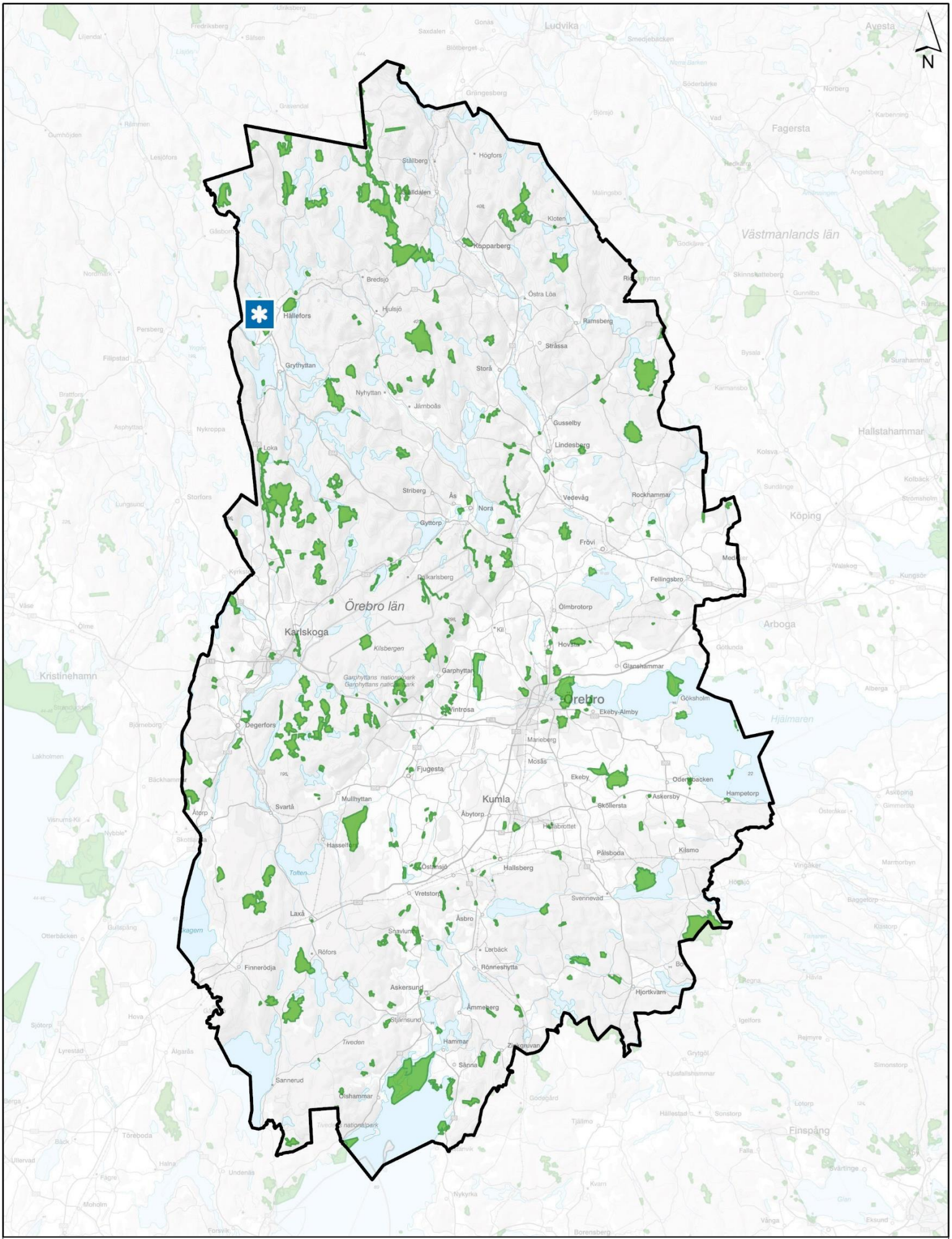

Lägeskarta för naturreservatet
Knuthöjdsmossen

Naturreservat

Naturreservat enligt detta beslut

© Lantmäteriet © Länsstyrelsen i Örebro län

Länsstyrelsen Örebro län

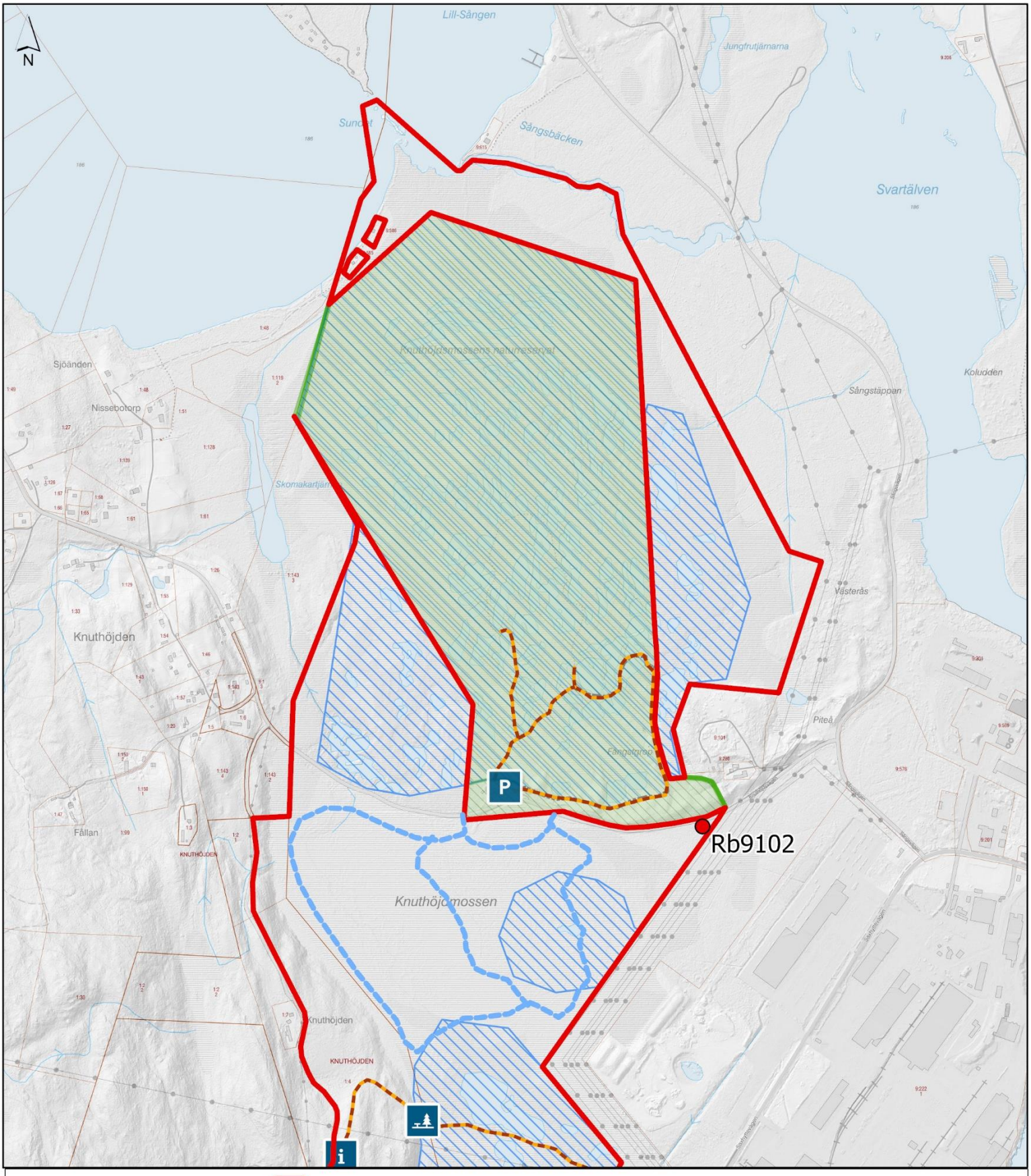

Beslutskarta för norra delen av naturreservatet

Knuthöjdsmossen
Utvidgning

Hällefors kommun
2025-11-12

Dnr: 511-7364-2021

- Naturreservat enligt detta beslut
- Befintligt naturreservat
- P Parkering och information
- i Information
- rastplats
- Led tillåten att beträda året runt
- Ny led
- Skidspår
- Markkabel för solenergipark
- Provtagningspunkter mm

0 200 400 800 m

Tillträdesförbud 1 apr - 1 sep

- Tillträdesförbud

Länsstyrelsen Örebro län

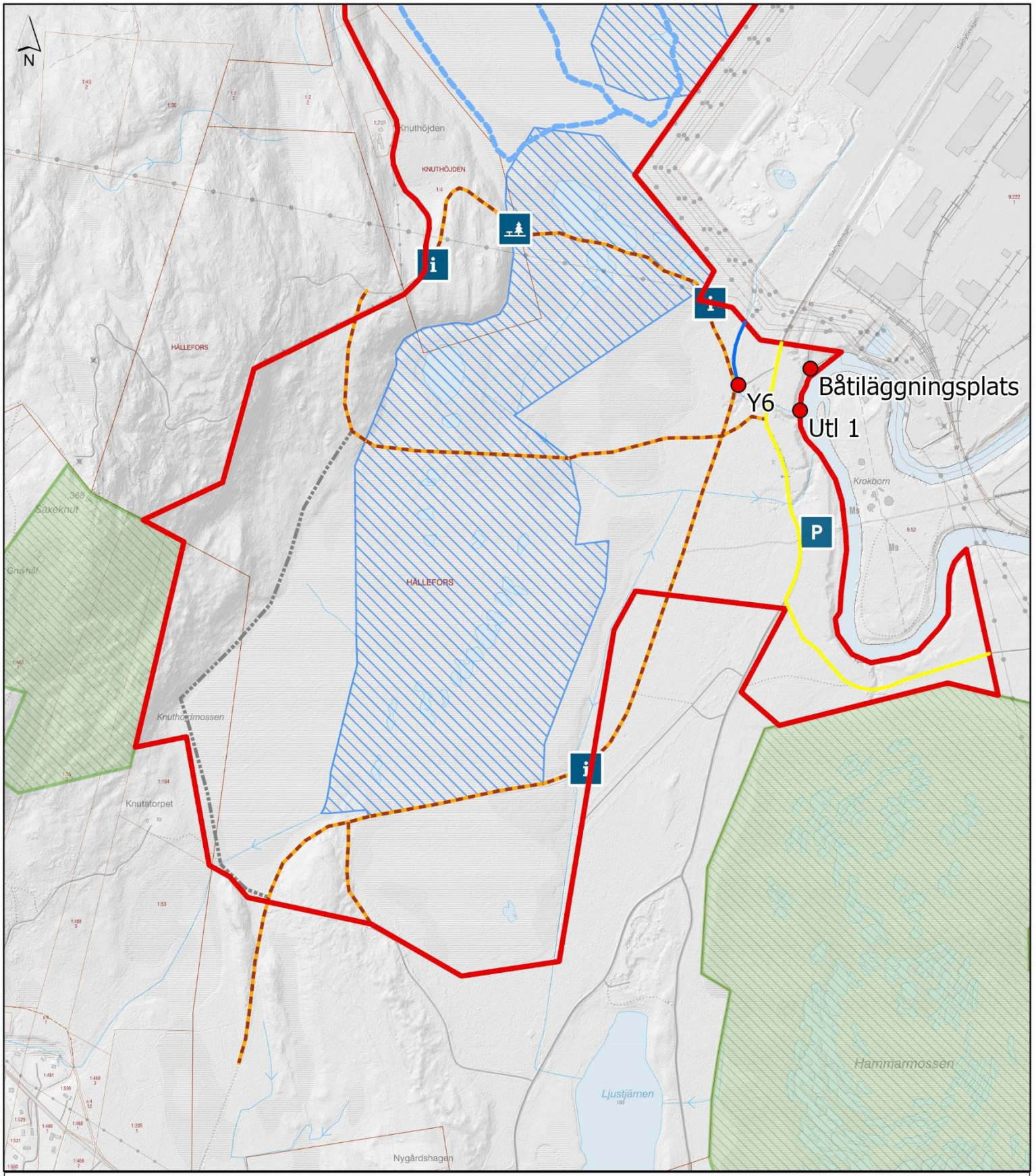

Beslutskarta för södra delen av naturreservatet

Knuthöjdsmossen
Utvidgning

Hällefors kommun
2025-11-12

Dnr: 511-7364-2021

- Naturreservat enligt detta beslut
- Befintligt naturreservat
- P Parkering och information
- i Information
- rastplats
- Led tillåten att beträda året runt
- Ny led
- Skidspår
- Markkabel för solenergipark
- Provtagningspunkter mm
- Dike enligt undantag i

0 200 400 800 m

Tillträdesförbud 1 apr - 1 sep

Tillträdesförbud

Länsstyrelsen Örebro län